

Литература:

1. Кондратьев В. Матрица для изменений бизнес-процессов // Управление компанией. – 2002. – № 3. – С. 1.
2. Райченко А.В. Административный менеджмент: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2007. – С. 50.
3. Робсон М., Уллах Ф. Реинжиниринг бизнес-процессов: Практическое руководство: Пер. с англ. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 245 с.
4. Фирсов М. Реинжиниринг процессов как метод управления бизнесом // Проблемы теории и практики управления. – 2005. – № 2. – С. 100-104.
5. Фомичев А.Н. Административный менеджмент: Учебное пособие. – М., 2005. – С. 31.

РОЗВИТОК ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Радченко О.П.

Кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Одеса, Україна)

Шавалюк О.І.

Здобувач

Львівський національний аграрний університет (Львів, Україна)

Основною тенденцією світової економіки стало прискорення темпів глобалізації, зумовлене міжнародною міграцією капіталів, поглибленням поділу праці і спеціалізації країн. Сучасні процеси функціонування економічних систем характеризуються все більшим посиленням ролі та впливу транснаціональних корпорацій (ТНК) на їх функціонування. Глобалізація процесів в світовій економіці на фоні активізації ТНК актуалізує питання транснаціоналізації українських компаній, що дозволить виступати їм у ролі конкурентоздатних суб'єктів ринку поряд із світовими лідерами. Формування потужних фінансово-промислових структур, здатних адекватно реагувати на зовнішні впливи, активно розвивати міжнародні господарські зв'язки повинно стати пріоритетним напрямом розвитку національних бізнес-структур [1].

Процес транснаціоналізації, що характеризується посиленням взаємозв'язку і взаємозалежності суб'єктів світової економічної системи в результаті глобальних операцій ТНК сьогодні досяг планетарних масштабів. ТНК перетворились на головну силу ринкового виробництва й міжнародного поділу праці, на домінуючий чинник світової економіки й міжнародних економічних відносин. Здатність ТНК гнучко пристосовувати механізм інвестиційної діяльності, організаційні методи й засоби до змін, що відбуваються в національній і світовій економіці, перетворили їх на глобальні господарчі структури, що розглядають світове господарство як сферу застосування свого капіталу. Вони створили потужні системи маркетингу та засоби сучасної реклами, що дає їм змогу маніпулювати смаками та вподобаннями споживачів в усьому світі. На тлі вищезазначених процесів відбувається поступове зростання об'ємів міжнародного виробництва [4].

В 30-х роках ХХ ст. вчені Д. Вільямс та М. Бай розпочали займатися теоретичним дослідженням розвитку транснаціональних корпорацій. Проте, ширшого наукового розвитку питання транснаціоналізації економіки отримало в 60-80-х роках ХХ ст. Саме у цей час формуються основні теоретичні концепції діяльності ТНК, обґрунтовуються причини їх виникнення та поширення ТНК.

Виходячи з головної особливості ТНК – наявності зарубіжних філіалів з виробництва та збуту товарів і послуг на основі прямих інвестицій, економістами були сформовані теоретичні концепції діяльності ТНК, які умовно можна розділити на декілька груп [3]: 1) Дж. Гелбрейт визначив походження ТНК технологічними причинами; 2) Модель монополістичних переваг була розроблена американцем С. Хаймером, в подальшому її розвивали Ч.П. Киндлебергер і ін.; 3) Модель життєвого циклу продукту розроблена американським економістом Р. Верноном на базі теорії росту фірми; 4) Англійські економісти П. Баклі, М. Кессон, Дж. Макманус і ін. створили модель інтернаціоналізації; 5) Еклектичну модель розробив англійський економіст Дж. Дансинг.

Згадані теоретичні концепції свідчать про вихід економічних стратегічних інтересів фірм за межі національних кордонів, що забезпечують все більше можливостей для свободи пересування факторів виробництва, товарів, капіталу. Це дає фірмам можливості отримання надприбутків, розширення економічного впливу не тільки в рамках певної галузі, а й в світовому економічному просторі.

ТНК належить вирішальна роль у глобалізації світової економіки. Кількість ТНК та їх філій у світі щороку зростає. До сьогодні немає одностайної думки щодо їх точної кількості, але за даними Конференції ООН з торгівлі й розвитку, у всьому світі налічується близько 82 тис. ТНК, що мають 810 тис. зарубіжних філій [6]. Згідно з оцінками аналітиків, експорт зарубіжних філій ТНК складає приблизно 1/3 від загальносвітового експорту товарів та послуг, ринкова капіталізація окремих ТНК перевищує 500 млрд дол., а щорічні обсяги продажів становлять 150-200 млрд дол. [7]. Слід зазначити, що основним засобом впливу ТНК на економіку країни є прямі іноземні інвестиції. За даними ООН, ТНК володіють майже 90% прямих іноземних інвестицій світу, що збільшує економічний потенціал країн, у яких діють дочірні підприємства чи філії ТНК, їхній платіжний баланс, сприяє модернізації економіки та передачі інновацій [4].

Розвиток глобалізаційних процесів усуває перешкоди на шляху транскордонного переміщення товарів, капіталу та послуг, сприяє уніфікації регулювання, що полегшує доступ на зарубіжні ринки. Так, щорічні суми угод, які підписують ТНК, зростають на 5-10% [4].

Робота на підприємствах ТНК часто приводить до підвищення освітнього й професійного рівня місцевих кадрів. Як правило, саме через канали ТНК відбувається запозичення нової (для певної країни) технології виробництва й упровадження нової техніки [5].

У результаті діяльності ТНК в економіці приймаючої країни розвиваються окремі види нових виробництв, що, безумовно, позитивно впливає на розвиток галузевої структури економіки. Зокрема, це стосується галузей інфраструктури, енергетики й деяких інших сфер виробництва. Але водночас не виключений диктат та нав'язування своїх власних умов країні, яка виступає приймаючою стороною. Рішення приймаються за кордоном на основі глобальних інтересів ТНК. Наприклад, в Україні спостерігається негативний вплив експансії іноземних ТНК на ряд областей української економіки, у першу чергу, це стосується автомобілебудування, тютюнової та харчової промисловості; домінування експортних стратегій завоювання ринку й переважаюча орієнтація ліцензійних та інвестиційних стратегій, що застосовуються в Україні, на отримання короткострокових прибутків і відтік коштів [2].

Транснаціональні корпорації стали найважливішими дійовими особами в сучасному світовому господарстві. Добробут країни, її участь у міжнародному поділі праці, рівень інтегрованості у світове господарство і, в підсумку, її міжнародна конкурентоздатність дедалі більшою мірою залежать від того, наскільки успішна діяльність ТНК, що базуються в її економіці. Крім того, капіталовкладення ТНК в іноземну економіку – активний спосіб стимулювання попиту на вітчизняну продукцію [1].

Створення українських ТНК дозволить певною мірою захистити національні економічні інтереси, сприятиме подальшому розвитку українських господарських структур, інтернаціоналізації їхнього виробництва й капіталу, інтеграції України у світову економіку, її участі в глобальних трансформаційних процесах. Створення українських ТНК дозволить певною мірою захистити національні економічні інтереси, сприятиме подальшому розвитку українських господарських структур, інтернаціоналізації їхнього виробництва й капіталу, інтеграції України у світову економіку, її участі в глобальних трансформаційних процесах [1].

Література:

1. Болгарова Н.К. Транснаціональні корпорації в аспекті розвитку глобалізаційних процесів / Н.К. Болгарова, Т.М. Паневник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua>.
2. Дженкова В. И. Анализ инвестиционно-инновационной деятельности ТНК в мире и в Украине / В. И. Дженкова, Е. С. Алешко, Н. Г. Лобаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_36/Zmist/1PDF.pdf.
3. Терехов Є.М. Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток національних економічних систем / Є.М. Терехов, О.В. Прокопенко // Вісник СумДУ. – 2010. – №1. – С.103-113.

4. Шабаліна Л. Аналіз впливу транснаціональних корпорацій на економіку України / Л. Шабаліна, М. Корнейченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ea.donntu.org>.
5. Шагурин С.В. Экономика транснационального предприятия / С.В. Шагурин, П.Д. Шимко. – СПб., 2008. – С. 335.
6. World Investment Report 2009 : United Nations Conference on Trade and Development. – New York and Geneva, 2009.
7. World Investment Report 2011 : Non-Equity Modes of International Production and Development. – New York and Geneva, 2011.

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Савіна Г.Г.

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу Херсонський національний технічний університет (Херсон, Україна)

Рассолов О.С.

Херсонський національний технічний університет (Херсон, Україна)

Крутий І.А.

Херсонський національний технічний університет (Херсон, Україна)

Малий бізнес виконує в сучасній економіці низку важливих функцій, характер яких робить його незамінною «силою» в забезпеченні стійкого економічного зростання та добробуту населення. Розвиток малого підприємництва в сучасних умовах гальмується багатьма факторами, подолання яких у великій мірі може бути забезпечене завдяки грамотними діями управлінського персоналу.

Існує ціла низка особливостей в управлінні малими підприємствами, на відміну від великих та середніх, які суттєво відрізняють роль управлінського персоналу у забезпеченні ефективної роботи. До особливостей організаційно-структурного характеру можна віднести:

- невеликі розміри і масштаби діяльності, які відповідно забезпечують невеликі показники виручки від реалізації товарів і послуг, валового доходу та ін.;
- невелика кількість персоналу, яка потребує хоча і обмежених за кількістю, але більш ефективних та мотиваційно-дієвих методів управління персоналом;
- невизначеність стратегії підприємства, яка обумовлена швидкими змінами у законодавчому просторі та політико-економічних передумовах.

Серед економічно-правових особливостей малих підприємств можна зазначити такі:

- підвищені господарські ризики;
- обмежені можливості залучення інвестицій та одержання кредитів;
- виробництво товарів і послуг, орієнтованих здебільшого на індивідуального споживача;
- пошук незайнятої товарної ніші та пропозиція інноваційних ідей;
- підвищена інтенсивність міжгалузевої конкуренції;
- широке впровадження нецінових методів конкуренції.
- кластерні форми співробітництва з метою об'єднання ресурсів та інших можливостей;
- наявність великої кількості контролюючих органів та податкового навантаження;
- відсутність належної державної підтримки малих підприємств.

Також можна виділити особливості малих підприємств, які знаходяться у соціально-психологічній площині:

- поєднання в одній особі (обмеженій кількості осіб) власника бізнесу та виконавця управлінських та виробничих функцій;
- особливості дії мотиваційних факторів по відношенню до найманих осіб та власників бізнесу;
- специфіка національних традицій і норм поведінки;
- специфіка психологічного укладу індивідуумів, які здійснюють підприємницьку діяльність;
- більша спрямованість на соціалізацію бізнесу;
- переважні неформальні взаємовідносини між управлінським персоналом та рядовими виконавцями.